15/02/2019

Πως, που και πότε ταξίδευαν στο Βυζάντιο

/ Ορθόδοξες Προβολές

Η έννοια του ταξιδιού αναψυχής ήταν άγνωστη στο Βυζάντιο. Τα ταξίδια είχαν πάντα έναν σκοπό που ποίκιλλε ανάλογα με την περίοδο, την εποχή του έτους, τα μέσα μεταφοράς, τον προορισμό, τη θέση και την οικονομική κατάσταση των ταξιδιωτών.

Κατά την Ύστερη Αρχαιότητα, όταν η Βυζαντινή Αυτοκρατορία ήταν πολύ ισχυρή και οι δρόμοι από στεριά και θάλασσα ήταν ανοιχτοί και ασφαλείς, οι ταξιδιωτικοί προορισμοί δεν περιορίζονταν μόνο στη Μεσόγειο, αλλά εκτείνονταν ανατολικά έως την Κίνα, την Ινδία και την Κεϋλάνη, νότια μέχρι την Αιθιοπία και βόρεια ως τον Εύξεινο Πόντο. Μετά τον 7ο αιώνα όμως, σπάνια οι ταξιδιώτες πήγαιναν σε εξωτικά μέρη με εξαίρεση ειδικές αποστολές σε ξένα κράτη, όπως ήταν η αποστολή των αδελφών Κυρίλλου και Μεθοδίου στη Μοραβία, στην Κεντρική Ευρώπη. Στο ύστερο Βυζάντιο, ο αυτοκράτορας Μανουήλ Β’ Παλαιολόγος με τους άμεσους συνεργάτες του έφτασε έως την Αγγλία, ενώ ο Λάσκαρης Κανανός, ένας, μάλλον, τυχοδιώκτης έμπορος, έφτασε μέχρι τη Σκανδιναβία, τις χώρες της

Βαλτικής και την Ισλανδία.

Ταξίδια σε ξηρά και θάλασσα πραγματοποιούσαν κυρίως οι έμποροι. Συχνές ήταν και οι μετακινήσεις ναυτών, στρατιωτικών και κρατικών αξιωματούχων, που λάμβαναν μέρος σε ειδικές αποστολές ή ήταν διπλωμάτες.

Τα ταξίδια για θρησκευτικούς σκοπούς ήταν τα πιο συνηθισμένα: πολλοί προσκυνητές αναχωρούσαν για τους Αγίους Τόπους και τη Ρώμη από τα πέρατα της αυτοκρατορίας, ήδη από τον 4ο αιώνα, ενώ η Κωνσταντινούπολη κέντριζε το ενδιαφέρον Βυζαντινών και ξένων σε όλο τον Μεσαίωνα. Λιγότερα ήταν όσα ταξίδια γίνονταν για εκπαιδευτικούς ή μορφωτικούς λόγους. Μια ειδική κατηγορία αποτελούν τα ταξίδια των κληρικών, όλων των βαθμών, οι οποίοι ταξίδευαν για να συμμετάσχουν σε εκκλησιαστικές συνόδους, για να προσκυνήσουν έναν ιερό τόπο ή για να βρουν το ιδανικό μέρος για πνευματική περισυλλογή.

Τα θαλάσσια ταξίδια ήταν γρηγορότερα από τα χερσαία και προτιμούνταν. Δεν υπήρχαν επιβατηγά πλοία τακτικής συγκοινωνίας, αλλά όσοι ήθελαν να ταξιδέψουν κατέληγαν σε κάποιο λιμάνι και είτε ναύλωναν ένα καράβι, αν ήταν πλούσιοι, είτε έβρισκαν κάποιο εμπορικό πλοίο που μπάρκαρε για τον προορισμό τους.

Το ποσό που πλήρωναν για τη μεταφορά τους ήταν ανάλογο με την απόσταση και με τις απαιτήσεις του κυβερνήτη του πλοίου. Οι τύποι των πλοίων και οι καιρικές συνθήκες επηρέαζαν καθοριστικά τη διάρκεια των ταξιδιών: η ημερήσια απόσταση ήταν μεταξύ 30 και 50 χιλιομέτρων, αλλά υπήρχαν πλοία που ανέπτυσσαν μεγαλύτερες ταχύτητες.

Στους χερσαίους δρόμους οι ταξιδιώτες μετακινούνταν κυρίως με τα πόδια, σπανίως με μουλάρια, γαϊδάρους ή καμήλες, που χρησίμευαν κυρίως για τα μεγάλα φορτία, και ακόμη σπανιότερα με κάρα – τα άλογα και οι άμαξες προοριζόταν αποκλειστικά για τις αποστολές των στρατιωτικών και των κρατικών υπαλλήλων.

Οι κίνδυνοι των ταξιδιών ήταν αρκετοί. Με το πλοίο υπήρχαν πάντα κίνδυνοι θαλασσοταραχής και ναυαγίου, ενώ υπήρχε πάντα φόβος να πέσουν οι ταξιδευτές θύματα πειρατείας και να αιχμαλωτιστούν. Από τη στεριά κινδύνευαν από κλέφτες και απατεώνες που παραμόνευαν στους δημόσιους δρόμους τα θύματά τους και γι αυτό συνήθως οι ταξιδιώτες ταξίδευαν πάντα με παρέα, για να προστατεύονται μεταξύ τους, ενώ απαραίτητος θεωρείτο ένας οδηγός (ξεναγός) ντόπιος, που γνώριζε καλά την περιοχή από την οποία περνούσαν.

ΠΗΓΗ: exploringbyzantium.gr

ΦΩΤΟ: © Σύνοψις Ιστοριών Ιωάννου Σκυλίτζη, Ισπανία, Μαδρίτη, Εθνική Βιβλιοθήκη